

RIBIŠKI NADZOR IN NJEGOVO IZVRŠEVANJE

Namen ribiškega nadzora in njegovega izvrševanja je zagotoviti pravilno uporabo predpisov o ribolovu ter po potrebi zahtevati izpolnjevanje teh pravil. V tem pogledu so pristojnosti in odgovornosti porazdeljene med države članice, Komisijo in gospodarske subjekte. Proti državam članicam, ki ne delujejo v skladu s temi pravili, se lahko sproži postopek za ugotavljanje kršitev.

PРАВNA PODLAGA

Členi 38 do 43 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

Uredba Sveta (ES) št. 1224/2009 z dne 20. novembra 2009 o vzpostavitvi nadzornega sistema Skupnosti za zagotavljanje skladnosti s pravili skupne ribiške politike, o spremembi uredb (ES) št. 847/96, (ES) št. 2371/2002, (ES) št. 811/2004, (ES) št. 768/2005, (ES) št. 2115/2005, (ES) št. 2166/2005, (ES) št. 388/2006, (ES) št. 509/2007, (ES) št. 676/2007, (ES) št. 1098/2007, (ES) št. 1300/2008, (ES) št. 1342/2008 in razveljavitvi uredb (EGS) št. 2847/93, (ES) št. 1627/94 in (ES) št. 1966/2006. Uredba je bila delno spremenjena z Uredbo (EU) št. 1380/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o skupni ribiški politiki in Uredbo (EU) 2015/812 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 glede obveznosti iztovarjanja.

Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 404/2011 z dne 8. aprila 2011 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje omenjene uredbe Sveta, ki je bila delno spremenjena z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2015/1962 z dne 28. oktobra 2015.

Uredba (EU) 2016/1626 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. septembra 2016 o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 768/2005 o ustanovitvi Agencije Skupnosti za nadzor ribištva.

CILJI

S politiko nadzora se skuša zagotoviti:

- da se ulovijo le dovoljene količine rib ter da se zbirajo podatki za upravljanje ribolova;
- da države članice in Komisija pravočasno izvajajo svoje zadolžitve;
- da pravila veljajo za vsa ribištva, z usklajenimi sankcijami v vsej EU;
- sledljivost skozi vso dobavno verigo, od mreže do krožnika.

Unija je pristojna za sprejemanje ukrepov, medtem ko so posamezne države članice odgovorne za izvajanje teh ukrepov ter kaznovanje v primeru kršitev na geografskih območjih v njihovi pristojnosti.

DOSEŽKI

Sedanji sistem je bil vzpostavljen z uredbo o nadzoru, ki je začela veljati 1. januarja 2010 in ki je korenito posodobila pristop EU k ribiškemu nadzoru. Zlasti je sistem uskladila s strogimi ukrepi, ki jih je EU sprejela leta 2008 za boj proti nezakonitemu ribolovu. Tudi nadaljnje reforme skupne ribiške politike (SRP) (od Uredbe (ES) št. 2371/2002 do Uredbe (EU) št. 1380/2013) so prinesle nove spremembe, katerih namen je bil izboljšati stare pomanjkljivosti. Skozi leta so ukrepi vključevali:

a. Večje sodelovanje pri izvrševanju in vzpostavljanju skupne inšpekcijske strukture ter zagotavljanje povezovanja inšpekcij EU in nacionalnih inšpekcij ter spremljanje virov prek Evropske agencije za nadzor ribištva (glej spodaj)

b. Postopno jasnejšo sliko o pristojnostih udeležencev v ribiškem sektorju:

- države članice so odgovorne za izvajanje pravil skupne ribiške politike na svojem ozemlju, v svojih vodah ter tudi na plovilih, ki plujejo pod njihovo zastavo in delujejo zunaj teh voda;
- Komisija mora zagotoviti, da države članice izpolnjujejo svoje obveznosti glede pravičnosti in učinkovitosti. Redno pripravlja poročilo o oceni svojega ukrepanja na področju pravil skupne ribiške politike, ki jih izvajajo države članice, ter ga predloži Parlamentu in Svetu;
- gospodarski subjekti, vključeni v vse ribolovne dejavnosti, od lova do trženja, prevoza in predelave, morajo v vsaki fazi proizvodnje ravnati v skladu z zahtevami domače zakonodaje.

c. Bolj ustrezno in usklajeno izvajanje pravil

Ker se sankcije v državah članicah razlikujejo in to preprečuje doseg enotne stopnje skladnosti, Komisija sestavi pregled skladnosti s skupno ribiško politiko, da bi ozavestila javnost o tem, kako dobro države članice izvajajo nadzor in ukrepe izvrševanja, in tako izboljšala skladnost.

Zaradi vrste hudih kršitev so bile v nacionalnih zakonodajah uvedene učinkovite, sorazmerne in odvračilne sankcije: od leta 2012 so morale države članice uvesti sistem s točkami za hude kršitve za izdajanje dovoljenj določenim plovilom, ki jih je treba razširiti tudi na dovoljenja za ladijske kapitane.

d. Preverjanja se izvajajo na vsaki točki v verigi

Ribiška plovila ne smejo zapustiti pristanišča brez ribiškega dovoljenja. Za vsako pošiljko rib je treba priložiti informacije, ki dokazujejo, da so bile ribe ulovljene na zakonit način. Ta sistem velja za vse ribolovne dejavnosti v vodah EU in za vsa ribiška plovila EU in držav članic EU, ne glede na to, kje lovijo. Velja tudi za rekreacijski ribolov

občutljivih ribjih staležev in za akvakulturo, v kolikor zanje veljajo pravila na ravni EU, na primer za lovljenje jegulj ali za določen rekreacijski ribolov modroplavutega tuna.

e. Moderne tehnologije, ki se uporabljajo za spremljanje in nadzor, so se postopoma kombinirale s tradicionalnimi inšpekcijami

Sedaj vključujejo elektronski sistem sporočanja (ERS ali elektronski ladijski dnevnik), ki se uporablja za vpisovanje podatkov o ulovu, iztovarjanju, prodaji itd. ter za izmenjavo teh podatkov med državami članicami.

Države članice morajo izmenjevati podatke o ribolovnih dejavnostih (Ribolovni ladijski dnevnik, deklaracija o pretovarjanju, deklaracija o iztovarjanju itd.). Zlasti ko plovila države članice lovijo v vodah druge države članice, mora država zastave plovila na zahtevo slednji posredovati podatke. Te informacije se zabeležijo, varno shranijo in so dostopne vsem državam članicam. Poleg tega potekata izmenjava in prenos podatkov v skladu s standardom Centra OZN za pospeševanje trgovine in elektronsko poslovanje (UN/CEFACT) P1000.

Sistem za spremljanje plovil je na satelitu temelječ sistem, ki redno zagotavlja podatke o kraju, smeri in hitrosti plovil (oba sistema sta sedaj obvezna za plovila, daljša od 12 m). Neunijska plovila enake velikosti morajo imeti vgrajeno operativno satelitsko sledilno napravo, ko se nahajajo v vodah Unije. Avtomatski sistem prepoznavanja je neodvisen in trajen sistem za prepoznavanje in spremljanje plovil, ki se uporablja za pomorsko varnost in zaščito in ki se postopoma uveljavlja za vsa ribiška plovila EU, daljša od 15 m.

EVROPSKA AGENCIJA ZA NADZOR RIBIŠTVA

Agencija je bila ustanovljena leta 2005 kot ključni element za izboljšanje skladnosti s pravili skupne ribiške politike. Dosegla je bolj enotno in učinkovito izvrševanje, saj združuje sredstva na ravni EU in nacionalni ravni na področju nadzora, inšpekcijskih pregledov in spremljanja ribolovnih dejavnosti ter njihovo usklajevanje (prek načrtov skupne uporabe kot glavnim instrumentom). Agencija nadzoruje ciljna plovila, daljša od 12 m^[1]. To operativno usklajevanje, ki je glavna naloga agencije, pomaga pri reševanju pomanjkljivosti v izvrševanju, do katerih prihaja zaradi razlik v sredstvih in prednostnih nalogah nadzornih sistemov držav članic.

Da bi lahko agencija učinkoviteje delala, je s sprejetjem Uredbe (ES) št. 1224/2009 dobila nova pooblastila. Njene dejavnosti se financirajo iz treh virov: proračuna EU, plačil držav članic za opravljene storitve in prihodkov od objav, usposabljanj in drugih nujenih storitev.

Med pripravami na uvedbo nove, prenovljene skupne ribiške politike leta 2014 se je Evropska agencija za nadzor ribištva prednostno posvečala razvijanju skladnosti in enakih konkurenčnih pogojev v ribiškem sektorju. Posebna sredstva, ki bodo omogočila nov zagon za doseg tega cilja, vključujejo:

- Regionalni načrti skupne uporabe: sredstvo, s katerim agencija organizira uporabo nacionalnih človeških virov in materialnih sredstev za nadzor in inšpekcijo, ki jih združujejo države članice. Načrti skupne uporabe spodbujajo usklajeno in

[1]UL L 343, 22.12.2009, str. 9.

stroškovno učinkovito uporabo človeških in materialnih virov držav članic, agencija pa je začela širiti te načrte tako, da vključujejo regionalne in večvrstne načrte skupne uporabe (NEAFC, NAFO in pelagične vrste v zahodnih vodah). Agencija v zelo bližnji prihodnosti predvideva širitev na regionalna, večvrstna in trajna ribištva.

- Strategije za nadzor prepovedi zavržkov: izvajajo naj se po možnosti prek regionalnih načrtov skupne uporabe, da se strateške odločitve sprejmejo na ravni usmerjevalne skupine, agencija pa bo pomagala pri njihovem učinkovitem spremljanju. Glede na značilnosti ribištva bodo uporabljene različne metode ter uporabljena in testirana razpoložljiva orodja. To je bistvenega pomena za novo skupno ribiško politiko.
- Ciljni skupini za oceno stroškovne učinkovitosti in skladnosti: ustanovitev dveh ciljnih skupin za oceno skladnosti in stroškovne učinkovitosti nadzornih dejavnosti.
- Osnovni učni načrt: osnovni učni načrt za usposabljanje ribiških inšpektoratov držav članic bo prvič doslej prispeval k enotnemu izvajanju skupne ribiške politike.
- Sistemi informacijske in komunikacijske tehnologije Evropske agencije za nadzor ribištva: ustvarjeni so bili za dopolnjevanje nacionalnih sistemov. To so edinstveni sistemi, ki jih je razvila agencija in jih dala na voljo državam članicam kot pomoč pri nadzoru skupne ribiške politike na ravni EU. Ta elektronska orodja omogočajo stalno sprotno izmenjavo podatkov in znanja, zmanjšujejo možnost prirejanja informacij in pomagajo omejiti neusklajeno delovanje.

Evropska agencija za nadzor ribištva mora od oktobra 2016 v skladu z Uredbo (EU) 2016/1624 Evropskega parlamenta in Sveta o evropski mejni in obalni straži sodelovati tudi z Evropsko agencijo za mejno in obalno stražo in Evropsko agencijo za pomorsko varnost v okviru njihovih pristojnosti, da se poveča učinkovitost nalog obalne straže^[2]. V okviru tega sodelovanja se pomaga nacionalnim organom s skupnimi informacijami, nadzorom in usposabljanjem ter z načrtovanjem in izvajanjem večnamenskih operacij na področju pomorskega nadzora.

Med drugim je namen evropske mejne in obalne straže zagotoviti zbiranje in izmenjavo informacij, pomembnih za nadzor ribolova, ugotavljanje onesnaževanja in skladnost s pomorsko ureditvijo.

Evropska agencija za pomorsko varnost Evropski agenciji za mejno in obalno stražo in Evropski agenciji za nadzor ribištva zagotavlja celostne pomorske storitve, ki temeljijo na sistemih poročanja z ladij (na primer sistem za spremljanje plovil) in drugih orodjih za nadzor. Storitve informiranja vključujejo odkrivanje, prepoznavanje in sledenje plovil, spremljanje odhodnih točk in odkrivanje anomalij, kar omogoča tudi odkrivanje nezakonitega, neprijavljenega in zakonsko neurejenega ribolova.

Pomemben korak v boju proti nezakonitemu, neprijavljenemu in zakonsko neurejenemu ribolovu je bil storjen junija 2016, ko je začel veljati sporazum o ukrepih države pristanišča, ki je od leta 2009 pod okriljem Organizacije OZN za prehrano in kmetijstvo (FAO) in ki ga je podpisalo več kot 30 držav, vključno z EU v imenu

[2]Naloge obalne straže lahko vključujejo: pomorsko varnost, zaščito, iskanje in reševanje, nadzor meje, nadzor ribolova, splošno uveljavljanje zakonodaje in varstvo okolja.

28 držav članic. Pogodba o ukrepih države pristanišča je prva obvezujoča mednarodna pogodba, ki se posebej osredotoča na nezakoniti ribolov in določa zahteve ter ukrepe države pristanišča, ki jih morajo izpolnjevati tuja plovila ali ki za njih veljajo kot pogoj za uporabo pristanišč v državi pristanišča. To vključuje predhodno obvestilo o vstopu v pristanišče, uporabo navedenih pristanišč, omejitve pri vstopu v pristanišče in iztovarjanju rib, dokumentacijske zahteve in pristaniške inšpekcije ter podobne ukrepe, kot je seznam plovil, ki izvajajo nezakoniti, neprijavljeni in zakonsko neurejeni ribolov, trgovinske ukrepe in sankcije.

IZVAJANJE NOVE OBVEZNOSTI IZTOVARJANJA

Od leta 2014 skupna ribiška politika vključuje obveznost iztovarjanja celotnega ulova, kar je prekinilo potratno prakso ponovne vrnitve v morje rib, primernih za prodajo. Ta obveznost se je začela postopno izvajati leta 2015. Uredba o skupni ribiški politiki, spremenjena z Uredbo (EU) 2015/812 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 glede obveznosti iztovarjanja, določa številne tehnične ohranitvene ukrepe (kako in kjer lahko ribiči lovijo, podrobnosti o vrstah ribolovnega orodja, zaprta območja in druge ukrepe za varstvo morskega okolja). Sedanja uredba o nadzoru upošteva obveznost iztovarjanja, vključno z določbami o poročanju o ulovu in njegovem shranjevanju, pravili za uporabo elektronskih sistemov za daljinsko spremljanje ter o prisotnosti opazovalcev na krovu, ki bodo nadzirali skladnost.

VLOGA EVROPSKEGA PARLAMENTA

Parlament je od sprejetja Lizbonske pogodbe sozakonodajalec v rednem zakonodajnem postopku in je imel pomembno vlogo pri opredelitvi skupne ribiške politike in njene uredbe o nadzoru.

Njegov Odbor za ribištvo natančno preučuje ukrepe za nadzor in izvajanje politike, saj naj bi bilo učinkovito in nediskriminacijsko izvajanje pravil eden od temeljnih stebrov skupne ribiške politike. S spoštovanjem pravil in skladnim pristopom k nadzoru se najbolje dolgoročno zaščitijo interesi ribiškega sektorja. Zaradi bistvenih razlik pri izvajanju uredbe o nadzoru v državah članicah je Parlament 25. oktobra 2016 sprejel [resolucijo](#) o tem, kako poenotiti nadzor ribištva v Evropi. Med priporočili za zagotavljanje skladnosti z uredbami s področja ribištva in za poenotenje nadzornih praks so: izboljšanje sodelovanja med državami članicami z izmenjavo inšpektorjev, nadzornih metod in podatkov; okrepitev pristojnosti in povečanje sredstev Evropski agenciji za nadzor ribištva; izvajanje enotnega učnega načrta za usposabljanje ribiških inšpektorjev; poenotenje standardov pri nadzornih postopkih in sankcijah v Uniji; določitev mehanizmov za izpostavljanje najboljših praks za doseg večje skladnosti. 30. maja 2018 je Parlament sprejel [resolucijo](#) o izvajanju nadzornih ukrepov za vzpostavitev skladnosti ribiških proizvodov z merili za dostop do trga EU.

Parlament prav tako pregleduje letno poročilo Evropske agencije za nadzor ribištva in odobri razrešnice njenega proračuna.

Raziskave za Odbor PECH:

- [Social and Economic Impact of the Penalty Point System \(2016\)](#) (Socialni in ekonomski učinki sistema kazenskih točk);

- [The CFP – Infringement Procedures and Imposed Sanctions throughout the EU \(2014\)](#) (SRP – Postopki za ugotavljanje kršitev in uvedene sankcije v EU);
- [Illegal, Unreported and Unregulated Fishing: Sanctions in the EU](#) (Nezakoniti, neprijavljeni in zakonsko neurejeni ribolov: sankcije v EU).

Priit Ojamaa
05/2019

